

1. INDUSTRIALISERINGSPROCESSEN

Det 20. århundredes historie kan kun forstås på baggrund af den industrielle udvikling. Industrialiseringsprocessen er den store forandringsfaktor, som har skabt de samfund, vi kender som i-landene og dermed også kløften mellem disse samfund og udviklingslandene.

Overgangen fra landbrugssamfund til industrisamfund kaldes for den industrielle revolution. Udtrykket er måske misvisende. Det, der sker, vedrører nemlig meget mere end industrien, der er tale om dybtgående ændringer overalt i samfundet. Ordet "revolution" giver desuden indtryk af noget kortvarigt og afsluttet, men den industrielle revolution bør snarere opfattes som igangsætteren af en vedvarende udvikling. Industrialiseringsprocessen foregår stadig: i i-landene er den langt fra afsluttet, i u-landene er den knap nok begyndt.

Det førindustrielle samfund

Det er en forenkling at tale om det førindustrielle samfund, idet de ikke-industrialiserede samfund opviser mange forskelligartede træk. Ikke desto mindre er der tale om en række fællestæk, som kan ses både i de europæiske landbrugssamfund omkring år 1750 og i dagens u-lande.

Først og fremmest er de ikke-industrialiserede samfund meget statiske, dvs. nærmest stillestående økonomisk set. De er kendetegnet ved, at den langt overvejende del af befolkningen er beskæftiget i landbruget. Bybefolkningen udgør derfor en lille andel af den samlede befolkning.

Et andet vigtigt kendetegn er den meget begrænsede arbejdsdeling og sparsomme anvendelse af realkapital, dvs. redskaber og maskiner. Forarbejdningen af varer foregår håndværksmæssigt. Hovedparten af befolkningen på landet lever i en selvforsyningsøkonomi, hvor de fleste forbrugsgoder fremstilles inden for husholdningerne.

Befolkningsudviklingen er præget af høje

fødselstal, familierne får mange børn. Til gengæld er dødeligheden også høj, især børnedødeligheden. Dødeligheden er desuden meget svingende, idet dårlige høstresultater og epidemier enkelte år kan gøre kraftige indhug i befolkningen. Før industrialiseringen var den samlede befolkningstilvækst i Europa derfor forholdsvis beskeden.

I de fleste førindustrielle samfund er jorden skævt fordelt, og der er derfor meget ulige levevilkår. Politisk set er de store jordejere dominerende.

Den globale industrialiseringsproces starter i England

I slutningen af 1700-tallet oplevede England som det første land på kloden en industriel revolution og dermed en udvikling, der totalt skulle ændre det gamle landbrugssamfund. Forudsætningerne for industrialiseringen fandtes især på tre områder: forbedringer i landbruget, befolkningsudviklingen samt dampmaskinen.